

**MADANIYAT MUASSASALARIDA LIDERLIK VA TASHKILY MADANIYATNING
BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI**

Normengliyeva Durdona Musurmonqul qizi

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institute

Madaniyat va san'at sohasi menejmenti

magistratura mutaxassisligi, 1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur ilmiy maqolada madaniyat muassasalari hamda kreativ industriya subyektlarida liderlik va tashkiliy madaniyatning boshqaruv samaradorligiga ta'siri nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy liderlik konsepsiyalari, tashkiliy madaniyat modellari hamda ularning madaniyat muassasalari faoliyatidagi o'ziga xos jihatlari yoritib berilgan. Shuningdek, madaniyat muassasalarida samarali boshqaruvni ta'minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari madaniyat va san'at sohasida boshqaruv tizimini takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: madaniyat muassasalari, kreativ industriya, liderlik, tashkiliy madaniyat, boshqaruv samaradorligi, madaniyat menejmenti.

**THE IMPACT OF LEADERSHIP AND ORGANIZATIONAL CULTURE ON
MANAGEMENT EFFECTIVENESS IN CULTURAL INSTITUTIONS**

Normengliyeva Durdona Musurmonqul qizi

Uzbekistan State Institute of Arts and Culture

Master's Degree Program in Cultural and Arts Management

First-year Master's Student

ABSTRACT

This scientific article examines the impact of leadership and organizational culture on management effectiveness in cultural institutions and creative industry entities from both theoretical and practical perspectives. The study analyzes modern leadership concepts, organizational culture models, and their specific characteristics within the activities of cultural institutions. In addition, scientific and practical recommendations aimed at ensuring effective management in cultural institutions are developed. The research findings are of significant importance for improving management systems in the field of culture and arts.

Keywords: cultural institutions, creative industry, leadership, organizational culture, management effectiveness, cultural management.

**ВЛИЯНИЕ ЛИДЕРСТВА И ОРГАНИЗАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ НА
ЭФФЕКТИВНОСТЬ УПРАВЛЕНИЯ В УЧРЕЖДЕНИЯХ КУЛЬТУРЫ**

Норменглиева Дурдона Мусурмонкул кизи

Узбекский государственный институт искусства и культуры

Магистерская специальность «Менеджмент в сфере культуры и искусства»

Магистрантка 1-го курса

АННОТАЦИЯ

В данной научной статье с теоретической и практической точек зрения рассматривается влияние лидерства и организационной культуры на эффективность управления в учреждениях культуры и субъектах креативной индустрии. В исследовании анализируются современные концепции лидерства, модели организационной культуры, а также их специфические особенности в деятельности учреждений культуры. Кроме того, разработаны научно-практические рекомендации, направленные на обеспечение эффективного управления в

учреждениях культуры. Результаты исследования имеют важное значение для совершенствования системы управления в сфере культуры и искусства.

Ключевые слова: учреждения культуры, креативная индустрия, лидерство, организационная культура, эффективность управления, менеджмент культуры.

KIRISH

So'nggi yillarda madaniyat va san'at sohasi global miqyosda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. UNESCO va OECD tashkilotlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar madaniyat muassasalari va kreativ industriyalar jamiyatda nafaqat ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish, balki bandlikni oshirish, innovatsion jarayonlarni rivojlantirish hamda hududiy taraqqiyotni ta'minlashda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Mazkur sharoitda madaniyat muassasalarini samarali boshqarish masalasi alohida dolzarblik kasb etadi. Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, ushbu sohada boshqaruv samaradorligi asosan inson kapitali, rahbarlik uslubi hamda tashkiliy madaniyat darajasi bilan belgilanadi. Ijodiy muhit hukmron bo'lgan madaniyat muassasalarida an'anaviy avtoritar boshqaruv yondashuvlari kutilgan natijani bermaydi. Shu bois, liderlik va tashkiliy madaniyat masalalarini ilmiy asosda tadqiq etish muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqotning asosiy maqsadi — madaniyat muassasalarida liderlik va tashkiliy madaniyatning boshqaruv samaradorligiga ta'sirini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilish hamda uni rivojlantirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari

liderlik va tashkiliy madaniyat tushunchalarining nazariy asoslarini o'rganish;

madaniyat muassasalarida liderlikning o'ziga xos jihatlarini tahlil qilish;

tashkiliy madaniyatning boshqaruv samaradorligiga ta'sirini aniqlash;

kreativ industriyada samarali boshqaruv omillarini asoslash;

ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Madaniyat muassasalarida liderlikning nazariy asoslari va modellari

Liderlik menejment fanida rahbarning jamoaga ta'sir ko'rsatish, ularni umumiy maqsad sari yo'naltirish va tashkiliy o'zgarishlarni amalga oshirish qobiliyati sifatida talqin etiladi. Madaniyat muassasalarida esa liderlik tushunchasi yanada kengroq mazmunga ega bo'lib, ijodiy jamoani boshqarish, san'atkorlar erkinligini saqlash hamda muassasaning strategik rivojlanishini ta'minlashni o'z ichiga oladi.

Transformatsion liderlik modeli madaniyat muassasalari uchun eng samarali yondashuvlardan biri hisoblanadi. Ushbu model rahbarning xodimlarni ilhomlantirishi, ijodiy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlashi va umumiy qadriyatlar asosida jamoani birlashtirishiga asoslanadi. Shuningdek, xizmatkor liderlik modeli ham madaniyat muassasalarida muhim ahamiyat kasb etib, unda rahbar xodimlar ehtiyojlarini ustuvor qo'ygan holda ularning kasbiy va ijodiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Tashkiliy madaniyat tushunchasi va uning madaniyat muassasalaridagi roli

Tashkiliy madaniyat muassasaning ichki muhitini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lib, u qadriyatlar, an'analar, me'yorlar va xulq-atvor modellari majmuasidan iborat. Madaniyat muassasalarida tashkiliy madaniyat ijodiy erkinlik, jamoaviylik, o'zaro hurmat hamda milliy va ma'naviy qadriyatlarga sodiqlik asosida shakllanadi.

Kuchli tashkiliy madaniyat xodimlarning muassasaga sodiqligini oshiradi, ijodiy jarayonlarning uzluksizligini ta'minlaydi va tashqi muhitdagi o'zgarishlarga moslashuvchanlikni kuchaytiradi. Bundan tashqari, tashkiliy madaniyat muassasasining ijtimoiy imijini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega.

Liderlik va tashkiliy madaniyatning o'zaro bog'liqligi

Liderlik va tashkiliy madaniyat o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, ular bir-birini shakllantiruvchi omillar sifatida namoyon bo‘ladi. Rahbarning boshqaruv uslubi, qaror qabul qilish madaniyati va shaxsiy qadriyatlari muassasadagi tashkiliy madaniyatning rivojlanishiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. O‘z navbatida, mavjud tashkiliy madaniyat rahbarning liderlik strategiyasini belgilab beradi.

Madaniyat muassasalarida samarali liderlik ijobiy tashkiliy muhitni yaratadi, ijodiy salohiyatni ochib beradi va boshqaruv samaradorligini oshiradi.

Kreativ industriyada boshqaruv samaradorligi va liderlik

Kreativ industriya sharoitida asosiy raqobat ustunligi ijodiy g‘oyalar va inson kapitaliga bog‘liq. Shu sababli, bu sohada qat‘iy byurokratik boshqaruvdan ko‘ra moslashuvchan, innovatsion va insonparvar liderlik yondashuvlari ustuvor hisoblanadi. Madaniyat muassasalari kreativ industriyaning muhim bo‘g‘ini sifatida tashkiliy madaniyatni strategik resurs darajasida rivojlantirishi lozim.

Madaniyat muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi takliflar ilgari suriladi:

madaniyat muassasalari rahbarlari uchun maxsus liderlik va menejment treninglarini joriy etish;

tashkiliy madaniyatni baholash va rivojlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish;

ijodiy xodimlar uchun motivatsiya va rag‘batlantirish tizimini takomillashtirish;

kreativ loyihalarni boshqarishda zamonaviy boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, madaniyat muassasalarida liderlik va tashkiliy madaniyat boshqaruv samaradorligini belgilovchi muhim strategik omillar hisoblanadi. Samarali liderlik ijodiy jamoaning rivojlanishini ta‘minlasa, kuchli tashkiliy madaniyat muassasaning barqaror va raqobatbardosh faoliyatini kafolatlaydi. Shu bois, madaniyat va san‘at sohasida boshqaruv tizimini takomillashtirishda liderlik va tashkiliy madaniyat masalalarini ilmiy asosda rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdurahmonova, K. Liderlik va boshqaruv samaradorligi asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2018.
2. Bovaqulova, M. R. Liderlik va korporativ madaniyatni shakllantirish o‘rtasidagi bog‘liqlik. Ilm-fan va innovatsiya, 2022.
3. “Madaniyat sohasida menejment” // Ilmiy maqolalar to‘plami. — Toshkent, 2021.
4. O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi materiallari. — Toshkent, 2020–2024.